

FSD2515

**Rehtorin rooli ja työtodellisuus
oppilaitoksessa 2004-2005**

Aineisto-opas

TIETOARKISTO

Tämän aineisto-oppaan viittaustiedot:

Rehtorin rooli ja työtodellisuus oppilaitoksessa 2004-2005 [aineisto-opas]. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [tuottaja ja jakaja], 2018.

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (9.6.2010).

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä aineisto-opas on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD2515. Oppaan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo julkaisuista, joissa aineistoa on käytetty. Opas sisältää myös aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit, esimerkiksi mahdolliset haastattelukysymykset, kirjoitusohjeet, tutkimuskutsut, litterointiohjeet tai virikemateriaalit. Tekstiaineistoista mukana on usein lisäksi aineistonäyte, josta selviää esimerkiksi käytetty litterointitaso.

Liitteenä olevat aineistoon kuuluvat dokumentit on tarvittaessa anonymisoitu. Kaikki oppaan sisältämät aineiston keräämisessä käytetyt dokumentit toimitetaan asiakkaalle aineiston latauksen yhteydessä myös erillisinä tiedostoina

Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Karikoski, Anne (Helsingin yliopisto): Rehtorin rooli ja työtodellisuus oppilaitoksessa 2004-2005 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 1.0 (2010-06-09). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2515>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	2
1.4	Aineiston käyttö	3
A	Haastattelukysymykset	5

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: Rehtorin rooli ja työtodellisuus oppilaitoksessa 2004-2005

Aineiston nimi englanniksi: Role and Work of Rectors 2004-2005

Aineisto-opas on luotu aineiston versiosta 1.0 (9.6.2010).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Karikoski, Anne (Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta)

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Karikoski, Anne (Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta)

Aineisto luovutettu arkistoon

22.2.2010

Asiasanat

johtaminen; koulut; laatujohtaminen; motivaatiojohtaminen; peruskoulu; rehtorit; sosiaalinen vuorovaikutus; strategiatyö; tunneäly; vuorovaikutus; yhteisöllisyys

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: esi- ja peruskoulu

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

Aineistot, jotka eivät kuulu sarjaan

Yksittäiset aineistot, jotka eivät kuulu mihinkään sarjaan.

Sisällön kuvaus

Aineisto on kerätty rehtorien työtodellisuuden kuvaamiseksi. Tutkija havainnoi viittä eri puolilla Helsinkiä toimivaa rehtoria. Yksi rehtoreista toimi yläasteella, muut ala-asteilla. Aineisto kerättiin Peer-Assisted Leadership -ohjelmaa soveltaen. Tutkija varjosti rehtoreita neljän päivän ajan kolme tuntia kerrallaan ja kirjasi havainnoistaan varjostuspäiväkirjat. Varjostuspäiväkirjojen lisäksi aineistoon kuuluu kunkin rehtorin haastattelulitteraatiot.

Teemahaastattelujen kysymykset tutkija laati viitekehyksensä ja kutakin rehtoria koskeneen havainnointiaineiston pohjalta. Kysymysten asettelu, järjestys ja määrä oli jokaisella rehtorilla erilainen riippuen muun muassa siitä kuinka laajasti rehtorit kysymyksiin vastasivat. Haastatteluissa käsitellään esimerkiksi työorientaatiota, kehittämistä, johtamista, koulun strategiatyötä, yhteistyötä, työssä jaksamista, tunnetaitoja ja ajanhallintaa.

Aineistosta on tehty html-versio, jonka hakemiston avulla haastatteluja/kirjoituksia/tms. on helppo selata.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havainto/aineistoyksikkötyyppi: Henkilö

Perusjoukko/otos: Helsingissä työskentelevät koulun rehtorit

Aineistonkeruun ajankohta: 22.1.2004 – 25.5.2005

Kerääjät: Karikoski, Anne (Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta)

Aineistonkeruun tekniikka: Kasvokkainen haastattelu, Havainnointi: kenttähavainnointi: ei-osallistuva

Keruväline tai -ohje: Haastatteluteemat tai haastattelurunko; Aineistonkeruuohjeistus: havainnointiohje tai -suunnitelma

Aineiston ajallinen kattavuus: 2004 – 2005

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Poikkileikkausaineisto

Havainto/aineistoyksiköiden valinta: Ei-todennäköisyysotanta: harkinnanvarainen poiminta

Tutkimukseen valittiin erilaisten koulutustilaisuuksien yhteydessä sattumanvaraisesti viisi koulun rehtoria, kaksi naista ja kolme miestä.

Aineiston määrä: Viisi varjostuspäiväkirjaa (yht. 104 tekstisivua) sekä viisi haastattelulitteraatiota (yht. 51 tekstisivua). Lisäksi rtf-tiedostoista tuotetut html-tiedostot.

1.4 Aineiston käyttö

Aineiston käytössä huomioitavaa

Arkistoidussa aineistossa ei ole mukana rehtoreiden itsearviointeja.

Kutakin rehtoria koskevat havainnointipäiväkirjat on koottu yksittäisiksi tiedostoiksi. Havainnointimuistiinpanot ja haastattelulitteraatiot on tarkistettu ja tarvittaessa anonymisoitu.

Julkaisut

Karikoski, Anne (2009). Aika hyvä rehtoriksi. Selviääkö koulun johtamisesta hengissä? Soveltavan kasvatustieteen väitöskirja. Helsinki: Yliopistopaino.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD2515>

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Liite A

Haastattelukysymykset

FSD2515 REHTORIN ROOLI JA TYÖTODELLISUUS OPPILAITOKSESSA 2004-2005

FSD2515 ROLE AND WORK OF RECTORS 2004-2005

Tämä dokumentti on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Dokumenttia hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This document forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the document is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta dokument utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om dokument är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Teemahaastattelurunko ja kysymykset

Haastattelurunko

Haastattelun runko sisälsi samoja teemoja kuin varjostusaineisto. Kysymysten asettelu, järjestys ja määrä oli jokaisella rehtorilla erilainen riippuen muun muassa siitä kuinka laajasti rehtorit kysymyksiin vastasivat. Joistakin aihepiireistä ei tarvinnut lisäkysymyksiä tehdä, koska vastaus tuli ilmi jonkun toisen aihepiirin yhteydessä. Haastattelukysymykset käsittelivät seuraavia aihepiirejä.

- strategiat -
- vaikein – onnistunein tilanne johtamisessa -
- henkilökunnan motivointi – vuorovaikutus -
- visiointi -
- johtajuuden jakaminen – yhteistyö
- verkostoituminen -
- rajoitukset/itsenäisyys -
- oma jaksaminen – kannusteet – tunnetaidot -
- ajan/tiedonhallinta –
-

Haastattelukysymykset

Rehtori A

Miten käsität sanan strategia?

Onko sinulla tällaisia sisäänrakennettuja keinoja, joilla käsittelet tilanteita.

Pystytkö kuvittelemaan jonkin tilanteen, jossa olet onnistunut. Millä alueella johtamisessa koet onnistuneesi? Ja miksi?

Miksi alaisesi kokevat sinut niin turvallisena ja luottavat sinuun. Miten se näkyy käytännössä?

Millaisilla keinoilla sitoutat/motivoit opettajasi työhön? Miten innostat heidät tekemään työnsä hyvin?

Miten huolehdit siitä, että opettajat pysyvät ”ajan hermolla”. Missä koulu menee ja mitkä ovat tavoitteet?

Onko teillä siis kiinteä kokousaika viikoittain? Onko tiimityötä sen lisäksi?

Mihin haluat koulua kehittää? Visio?

Millaisia sidosryhmiä sinulla on?

Millaisia strategioita sinulla on avoimuuden suhteen?

Kun ajattelet niitä paineita, joita työhösi kohdistuu viraston, vanhempien, opettajien, oppilaiden ym. taholta, niin tunnetko kuitenkin olevasi vapaa/itsenäinen kehittämään kouluasi?

Oltiinko 10 vuotta sitten vapaampia/itsenäisempiä kuin nyt?

Miten huolehdit omasta osaamisestasi? Mistä saat apua?

Verkostoituminen?

Minkälainen henkilöstöstrategia? Miten seuraat?

Minkälainen arviointimenetelmä sinulla on? Miten arvioit oman koulusi arkipäivän

toimintaa?

Miten itse pysyt ajan hermolla?

Miten pärjääät lisääntyneen työtaakan kanssa? Miten jaksat 20 vuotta eteenpäin?

Miten hallitset kaaostunnelman koulupäivän aikana?

Miten hallitset tietotulvaa? Miten pystyt ohjaamaan opettajiasi tiedon hallinnassa ja välittämisessä.

Sanot, että perustehtävä on opettaminen. Missä on määritelty, mitä se opettaminen on.

Mikä on ollut rajuin tilanne, mihin olet rehtoriutesi aikana joutunut

Mikä on suurin nautinto tässä työssä? Mistä saat kipinää?

Rehtori B

Tunnetko olevasi vapaa kehittämään kouluasi ja tuomaan omia arvojasi arkityöhön.

Miten rajoittaminen tapahtuu?

Miten erotat työssäsi hallinnon ja koulun arjen.

Sait siis itse valita kaikki työntekijäsi?

Miten motivoit henkilöstöäsi tekemään työnsä hyvin? 290 Anne Karikoski

Miten tehdään yhteistyötä?

Oliko tämä se vaikea juttu, jota pyysin sinua miettimään.

Missä onnistut parhaiten?

Oliko teillä yhteinen näkemys siitä, minkälaisen koulun te haluatte rakentaa ja miten.

Miten olet verkostoitunut?

Miten hallitset räjähdysmäisesti lisääntyntä tiedon määrää?

Miten jaat aikasi? Miten saat ajan riittämään?

Rehtori C

Nykyjohtajuuden haasteita?

Mitä muita strategioita sinulla on?

Miten olet jakanut johtajuutesi? Onko sinulla johtoryhmä apunasi?

Mikä sinua kannustaa? Mikä saa sinut tekemään töitä?

Mikä on ollut rajuin tilanne rehtoriutesi aikana?

Sanoit olevasi nopea päätöksentekijä. Miten pystyt siihen? Millä keinolla?

Miten motivoit henkilökuntaasi?

Rehtori D

Mihin olet kouluasi kehittämässä? Millainen strategia?

Miten teet yhteistyötä alueen kanssa?

Tunnetko olevasi vapaa kehittämään tätä kouluasi?

Millä tavoin itse saat kannustusta?

Millaisia pärjäämiskeinoja? Miten jaksat?

Miten olet verkostoitunut?

Miten motivoit henkilökuntaasi?

Millaisia rajoituksia kohtaat työssäsi?

Mikä on ollut vaikein tilanne ja mikä on taas ollut sellainen mikä on onnistunut.

Rehtori E

Miten johtaminen on mielestäsi muuttunut viimeisten 10 vuoden aikana?

Millaisia taitoja tarvitset pärjätäksesi?

Miten hallitset sitä tietomäärää, joka kansliaasi virtaa. Miten kaikki strategiat yms. pysyvät ”hyppysissäsi”?

Voisitko täsmentää sitä, mikä on työssäsi tärkeintä?

Ajatteletko, että tämä lapsen hyvinvointi ja oppiminen voisi olla sinun visiosi.

Luuletko, että sinulla on mahdollisuus vaikuttaa opetuksen laatuun.

Tunnetko olevasi vapaa kehittämään tätä visiotasi? Mikä sinua rajoittaa tämän vision toteuttamisessa?

Miten olet verkostoitunut? Keneltä kysyt neuvoa?

Mikä estää sinua toimimasta niin kuin haluaisit?

Millä tavoin motivoit opettajiasi?

Miten rakennat yhteistyötä?

Onko tämä yksi keino parantaa opettamisen laatua?

Miten arvioit koulusi toimintaa?

Miten arvioit omaa työtäsi/itseäsi? Liitteet 291

Saatko paljon palautetta toiminnastasi?

Millaisia pärjäämiskeinoja sinulla on? Miten pärjät/jaksat?

Mikä on ollut vaikein tilanne, jonka olet työssäsi kohdannut.

Missä olet onnistunut hyvin? Mitä teit? Mitkä tilanteet hallitset hyvin?

Päivän aikana joudut tekemään nopeita päätöksiä ja ratkaisuja erilaisien asioiden suhteen. Miten niistä selviät?

Tunnetko alueesi tarpeet? Kuinka paljon teillä on alueellista yhteistyötä?

